

קב א מיי פכ"א מהל'
עדות הלכה ו:
קב ב מיי פ"ב מהל'
עדות הלכה ו פ"ב
מהל' רחל הלכה ט סג
לאין קסא:

רבינו הגאון

מיהו ברייתא דאחור לה מהאי
טעמא ואמרי הא קא משמע
לן כיון דאמי גנבתי ונפטר
מכפל אף על גב דכפר
בטביחה ומכירה ובאו עדים
ואמרו שטבח ומכר פטור,
מאי טעמא חמשה בקר אמי
רחמנא וזה כיון שפטור
מן הכפל נשאר ארבעה
ובשה נשאר שלשה. זה
פירושו תשלומי חמשה ולא
תשלומי ד' ולא תשלומי
ג'. לימא דרב המנא
ור' יוחנן בתנאי, דתניא
הוה שנים מעידין שגבב
ושנים מעידין שטבח או
שטבח, הווינו עידי גניבה
עדות שבתלה מקצתה
בטלה כולה. הווינו עידי
טביחה, הוא משלם כפל
לבעלין וכן משלמין שלשה
לגנב. משום סומכוס אמרו
הוא משלם שלשה לפי
ושנים תחת הצאן והן
משלמי כפל. ותרביצה להא
דסומכוס, כגון דאתו תרי
אמרי ליה גנבת, והודה
אין גנבתי וטבחי ומכרתי
מיהו לאו בפניכם, ואיתי
גבב שהדי ואומניהו, ואיתי
בעל הבית שהדי דגבב
טבח ומכר. רבנן סברי
אף על גב דהודאה דגנבה
מחמת ביתתא דשהדי
היא ואינה חשובה הודאה,
דטביחה ומכירה הודאה
היא ופטור. לפיכך הוא
משלם לבעלי כפל ופטור
משלשה וארבעה. וסומכוס
סבר הודאה דגנבה והודאה
דטביחה אינה הודאה
והעדים שהווינו משלם
תשלומי כפל והגבב משלם
שלשה לפי ושנים לאיל.
נמצא וסומכוס כרב המנא
ור' יוחנן ורבנן פליגי
עליהו. ודחינן, לא כולי
עלמא בשתחייב בגניבה
על פי עדים הודאה
דטביחה לא הודאה כרב
המנא ור' יוחנן, והכא
בעדות שאי אתה יכול
להזימה פליגי, וכיון דאתו
שהדי ואמרי ליה גנבת
ואמי' להו אין גנבתי שטחי
ומכרתי, אינו יכול להזימם
שכבר הודה ובעדותם אינו
חייב לשלם וכל כי האי
גונא פטורין. וסומכוס סבר
כי אמרינן עדות שאי אתה
יכול להזימה אינה עדות,
כגון דלא ידעי באיזה
יום באיזו שעה באיזה
יום נמצא בהן, אבל
כי האי גונא אף על
גב דאינן יכול להזימה
ההיא עדות, דרבינו הוא
דמסייעי להו. ולית הילכתא
כסומכוס. וזו פירבא על
מאן דאמי שאין העדים
נידומין עד שידרו ... [לא]
ממצא אלא זוממי וזממין
וכולם ונכוחים למבין.
וסוגיין [דשמעתי] כרב
המנא ור' יוחנן סלקא.
ואקשינן על משנתנו כיון
שמודה כי גבב הקרן
חייב לשלם ... משלמין
תשלומי כפל. ופרקינן

בריייתא דתניא ראה עדים ב'.
תימיה דאמאי לא הווי
מתניין דפרק בתרא דשזועות (דף
מט. וסס.) דלעיל ודאי ניחא שמצינא
בריייתא לפי שזריך לדקדק מסיפא
דר"א בר' שמעון דלא מתניא במתני'
דשזועות אבל הכא אין זריך לדקדק
כלל מסיפא וי"ל דאמתי' דשזועות
ידע שפיר דליכא לדחויי דהיא גופה
קמ"ל דקאמרי כסמוך אבל בריייתא
שמוספת על המשנה סבור דקמ"ל
דהודאה דטביחה לאו הודאה היא:
משלם

לא טבחי ולא מכרתי ניתני (ט)
טעמא דאמר גנבתי (ט) הוא דחייב עצמו בקרן דפטור אבל אמר לא גנבתי
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחי ומכרתי ובאו עדים שטבח ומכרתי
דלא חייב עצמו בקרן חייב אלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אמרי
לא היא גופה קמ"ל דכיון דאמר גנבתי אע"ג דאמר לא טבחי ולא
מכרתי ובאו עדים שטבח ומכר פטור מאי טעמא תשלומי (ארבע) חמשה
אמר רחמנא ולא תשלומי ארבעה ולא תשלומי שלשה לימא כתנאי "היו
שנים מעידין שגנב והיו שנים מעידים אותו שטבח ומכר הווינו עדי
גניבה עדות שבתלה מקצתה בטלה כולה הווינו עדי טביחה הוא משלם
תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה משום סומכוס אמרו הן משלמין
תשלומי כפל והוא משלם תשלומי שלשה לפי ושנים לאיל אהייא קאי
סומכוס אילימא ארישא לית ליה לסומכוס עדות שבתלה מקצתה בטלה
כולה ואלא אסיפא שפיר קאמרי רבנן הוא משלם תשלומי כפל והם
משלמין תשלומי שלשה אלא מילתא אחריתי איכא בינייהו כגון דאתו
בי תרי אמרי ליה גנבת אמר להו אין גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא
בפניכם גנבתי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואייתי בעל הבית
סהדי ואסהידו ביה דגנב וטבח ומכר ובהודאת טביחה קמיפלגי דרבנן
סברי אע"ג דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה הודאה דטביחה
הודאה היא ופטור וסומכוס סבר כיון דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא
דקא מודה דטביחה לאו הודאה והנך עדים קמאי דאומניהו משלמין
תשלומי כפל והוא משלם שלשה לפי ושנים לאיל אמר רב אחא בריה
דרב איקא לא דכולי עלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אלא בעדות
שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי כגון דאתו סהדי ואמרי ליה גנבת ואמר
להו גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא בפניכם גנבתי אלא בפני פלוני ופלוני
ואייתי סהדי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואתו פלוני ופלוני ואסהידו ביה דגנב
וטבח ומכר ובהא קמיפלגי דרבנן סברי הוויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה
וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הוויא עדות וסומכוס סבר עדות שאי
אתה יכול להזימה הוויא עדות והא קיימא לן (ד)עדות שאי אתה יכול להזימה
לא הוויא עדות הגי מילי היכא דלא ידעי באיזה יום באיזה שעה דליכא
לעדות כלל אבל הכא סיועי הוא דקא (ט)מסייעי ליה אמר מר הן משלמין
תשלומי כפל מדקא מודה דגנב קרן בעי שלומי אמר רבי אלעזר משמיה דרב תני

הביאם שאמר הגבב צצית דין צפני פלוני ופלוני גנבתי כדמפרש ואזיל ואתו פלוני ופלוני
וחמשה אלא משלם לבעלים קרן לצדו והוא נוטל כפל מן הראשונים שרנו להפסידו כפל וקנסא
לא משלם מאי טעמא דהני
סהדי בתראי אינן עדים דאינן יכול להזימם ולקיים צעדות זו דין הומה שהרי הוא הודה תחילה
שצפנייהם גנב ועל פיו
צאו להעיד ולאו עדות היא הלכך אמאי מחייבת ליה הא הודאת פיו על פי עצמו לא יכלם
קנס וזהא סומכוס
וקבר עדות שאי אתה יכול להזימה עדות היא ועדים המזומין משלמין תשלומי כפל לבעלים
במקום גנב והוא משלם שלשה
לפי דהא אתו סהדי דטבח ומכר: הני מילי. דלא הוויא עדות: היכא דאמרי לא ידעינן באיזו יום
באיזו שעה. דליכא
למימר דלהכי צדי דמסתפו דלא ליתו סהדי דלזמניהו והלא צאותה שעה עמנו הייתם ועדים
שקרנייהם הם: אבל הכא. דהא
דלין אתה יכול להזימה היינו משום דקושטא קא מסהדי מכל שכן דעדותן עדות דסיועי קא
מסייעי להו הלכך הך ראשונים
שהזומן משלמיהם צצילו כפל והוא משלם שלשה לתשלומי חמשה דפר ושנים לאיל
לעדות שאי אתה יכול להזימה
מחמת ציעתותא דקמאי אודי והודאה דטביחה פטור עצמו מכלום הוה: פשלומי כפל.
אמר סומכוס צבי האי גונא דקמאי
משלמין כפל דמשמע קרן וכפל ואמאי
כיון דקא מודי ואמר גנבתי איהו קרן
קא צבי לשלומי דצשלמא קנסא דכפל
הו קא צבי לאפסודי צעדות שקר
דידהו דאמאי לא עמד דזין ואיכא
למימר דמודה ומיפטור אלא קרן הוא
מחוייב וקאי ולא מפסדי ליה מידי:
משלם

אלא לאו הא קמ"ל גבב על פי שנים ומבב
על פי עד אחד או על פי עצמו (ט) הוא דלא
מחייב עצמו בקרן הוא דאמרינן ע"פ עצמו
דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ עד אחד כי
אתי עד אחד מצטרף בהדיה מחייב על פי
עצמו נמי כי אתו עדים מחייב אבל גבב
וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו
דחייב עצמו בקרן לא אמרינן על פי עצמו
דומיא דעל פי עד אחד ברייתא דתניא ראה
עדים שמושמשיין ובאין ואמר גנבתי אבל
לא טבחי ולא מכרתי אינו משלם אלא
קרן למה לי למיתנא ואמר גנבתי אבל
לא טבחי ולא מכרתי ניתני (ט) או גנבתי או טבחי ומכרתי אלא הא קמ"ל
טעמא דאמר גנבתי (ט) הוא דחייב עצמו בקרן דפטור אבל אמר לא גנבתי
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחי ומכרתי ובאו עדים שטבח ומכרתי
דלא חייב עצמו בקרן חייב אלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אמרי
לא היא גופה קמ"ל דכיון דאמר גנבתי אע"ג דאמר לא טבחי ולא
מכרתי ובאו עדים שטבח ומכר פטור מאי טעמא תשלומי (ארבע) חמשה
אמר רחמנא ולא תשלומי ארבעה ולא תשלומי שלשה לימא כתנאי "היו
שנים מעידין שגנב והיו שנים מעידים אותו שטבח ומכר הווינו עדי
גניבה עדות שבתלה מקצתה בטלה כולה הווינו עדי טביחה הוא משלם
תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה משום סומכוס אמרו הן משלמין
תשלומי כפל והוא משלם תשלומי שלשה לפי ושנים לאיל אהייא קאי
סומכוס אילימא ארישא לית ליה לסומכוס עדות שבתלה מקצתה בטלה
כולה ואלא אסיפא שפיר קאמרי רבנן הוא משלם תשלומי כפל והם
משלמין תשלומי שלשה אלא מילתא אחריתי איכא בינייהו כגון דאתו
בי תרי אמרי ליה גנבת אמר להו אין גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא
בפניכם גנבתי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואייתי בעל הבית
סהדי ואסהידו ביה דגנב וטבח ומכר ובהודאת טביחה קמיפלגי דרבנן
סברי אע"ג דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה הודאה דטביחה
הודאה היא ופטור וסומכוס סבר כיון דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא
דקא מודה דטביחה לאו הודאה והנך עדים קמאי דאומניהו משלמין
תשלומי כפל והוא משלם שלשה לפי ושנים לאיל אמר רב אחא בריה
דרב איקא לא דכולי עלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אלא בעדות
שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי כגון דאתו סהדי ואמרי ליה גנבת ואמר
להו גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא בפניכם גנבתי אלא בפני פלוני ופלוני
ואייתי סהדי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואתו פלוני ופלוני ואסהידו ביה דגנב
וטבח ומכר ובהא קמיפלגי דרבנן סברי הוויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה
וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הוויא עדות וסומכוס סבר עדות שאי
אתה יכול להזימה הוויא עדות והא קיימא לן (ד)עדות שאי אתה יכול להזימה
לא הוויא עדות הגי מילי היכא דלא ידעי באיזה יום באיזה שעה דליכא
לעדות כלל אבל הכא סיועי הוא דקא (ט)מסייעי ליה אמר מר הן משלמין
תשלומי כפל מדקא מודה דגנב קרן בעי שלומי אמר רבי אלעזר משמיה דרב תני

הביאם שאמר הגבב צצית דין צפני פלוני ופלוני גנבתי כדמפרש ואזיל ואתו פלוני ופלוני
וחמשה אלא משלם לבעלים קרן לצדו והוא נוטל כפל מן הראשונים שרנו להפסידו כפל וקנסא
לא משלם מאי טעמא דהני
סהדי בתראי אינן עדים דאינן יכול להזימם ולקיים צעדות זו דין הומה שהרי הוא הודה תחילה
שצפנייהם גנב ועל פיו
צאו להעיד ולאו עדות היא הלכך אמאי מחייבת ליה הא הודאת פיו על פי עצמו לא יכלם
קנס וזהא סומכוס
וקבר עדות שאי אתה יכול להזימה עדות היא ועדים המזומין משלמין תשלומי כפל לבעלים
במקום גנב והוא משלם שלשה
לפי דהא אתו סהדי דטבח ומכר: הני מילי. דלא הוויא עדות: היכא דאמרי לא ידעינן באיזו יום
באיזו שעה. דליכא
למימר דלהכי צדי דמסתפו דלא ליתו סהדי דלזמניהו והלא צאותה שעה עמנו הייתם ועדים
שקרנייהם הם: אבל הכא. דהא
דלין אתה יכול להזימה היינו משום דקושטא קא מסהדי מכל שכן דעדותן עדות דסיועי קא
מסייעי להו הלכך הך ראשונים
שהזומן משלמיהם צצילו כפל והוא משלם שלשה לתשלומי חמשה דפר ושנים לאיל
לעדות שאי אתה יכול להזימה
מחמת ציעתותא דקמאי אודי והודאה דטביחה פטור עצמו מכלום הוה: פשלומי כפל.
אמר סומכוס צבי האי גונא דקמאי
משלמין כפל דמשמע קרן וכפל ואמאי
כיון דקא מודי ואמר גנבתי איהו קרן
קא צבי לשלומי דצשלמא קנסא דכפל
הו קא צבי לאפסודי צעדות שקר
דידהו דאמאי לא עמד דזין ואיכא
למימר דמודה ומיפטור אלא קרן הוא
מחוייב וקאי ולא מפסדי ליה מידי:
משלם

ה"ג אלא לאו הא קמ"ל גבב על פי שנים ומבב
על פי עד אחד או על פי עצמו (ט) הוא דלא
מחייב עצמו בקרן הוא דאמרינן ע"פ עצמו
דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ עד אחד כי
אתי עד אחד מצטרף בהדיה מחייב על פי
עצמו נמי כי אתו עדים מחייב אבל גבב
וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו
דחייב עצמו בקרן לא אמרינן על פי עצמו
דומיא דעל פי עד אחד ברייתא דתניא ראה
עדים שמושמשיין ובאין ואמר גנבתי אבל
לא טבחי ולא מכרתי אינו משלם אלא
קרן למה לי למיתנא ואמר גנבתי אבל
לא טבחי ולא מכרתי ניתני (ט) או גנבתי או טבחי ומכרתי אלא הא קמ"ל
טעמא דאמר גנבתי (ט) הוא דחייב עצמו בקרן דפטור אבל אמר לא גנבתי
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחי ומכרתי ובאו עדים שטבח ומכרתי
דלא חייב עצמו בקרן חייב אלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אמרי
לא היא גופה קמ"ל דכיון דאמר גנבתי אע"ג דאמר לא טבחי ולא
מכרתי ובאו עדים שטבח ומכר פטור מאי טעמא תשלומי (ארבע) חמשה
אמר רחמנא ולא תשלומי ארבעה ולא תשלומי שלשה לימא כתנאי "היו
שנים מעידין שגנב והיו שנים מעידים אותו שטבח ומכר הווינו עדי
גניבה עדות שבתלה מקצתה בטלה כולה הווינו עדי טביחה הוא משלם
תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה משום סומכוס אמרו הן משלמין
תשלומי כפל והוא משלם תשלומי שלשה לפי ושנים לאיל אהייא קאי
סומכוס אילימא ארישא לית ליה לסומכוס עדות שבתלה מקצתה בטלה
כולה ואלא אסיפא שפיר קאמרי רבנן הוא משלם תשלומי כפל והם
משלמין תשלומי שלשה אלא מילתא אחריתי איכא בינייהו כגון דאתו
בי תרי אמרי ליה גנבת אמר להו אין גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא
בפניכם גנבתי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואייתי בעל הבית
סהדי ואסהידו ביה דגנב וטבח ומכר ובהודאת טביחה קמיפלגי דרבנן
סברי אע"ג דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה הודאה דטביחה
הודאה היא ופטור וסומכוס סבר כיון דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא
דקא מודה דטביחה לאו הודאה והנך עדים קמאי דאומניהו משלמין
תשלומי כפל והוא משלם שלשה לפי ושנים לאיל אמר רב אחא בריה
דרב איקא לא דכולי עלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אלא בעדות
שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי כגון דאתו סהדי ואמרי ליה גנבת ואמר
להו גנבתי וטבחי ומכרתי מיהו לא בפניכם גנבתי אלא בפני פלוני ופלוני
ואייתי סהדי ואומניהו דלא באפיייהו גבב ואתו פלוני ופלוני ואסהידו ביה דגנב
וטבח ומכר ובהא קמיפלגי דרבנן סברי הוויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה
וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הוויא עדות וסומכוס סבר עדות שאי
אתה יכול להזימה הוויא עדות והא קיימא לן (ד)עדות שאי אתה יכול להזימה
לא הוויא עדות הגי מילי היכא דלא ידעי באיזה יום באיזה שעה דליכא
לעדות כלל אבל הכא סיועי הוא דקא (ט)מסייעי ליה אמר מר הן משלמין
תשלומי כפל מדקא מודה דגנב קרן בעי שלומי אמר רבי אלעזר משמיה דרב תני

הביאם שאמר הגבב צצית דין צפני פלוני ופלוני גנבתי כדמפרש ואזיל ואתו פלוני ופלוני
וחמשה אלא משלם לבעלים קרן לצדו והוא נוטל כפל מן הראשונים שרנו להפסידו כפל וקנסא
לא משלם מאי טעמא דהני
סהדי בתראי אינן עדים דאינן יכול להזימם ולקיים צעדות זו דין הומה שהרי הוא הודה תחילה
שצפנייהם גנב ועל פיו
צאו להעיד ולאו עדות היא הלכך אמאי מחייבת ליה הא הודאת פיו על פי עצמו לא יכלם
קנס וזהא סומכוס
וקבר עדות שאי אתה יכול להזימה עדות היא ועדים המזומין משלמין תשלומי כפל לבעלים
במקום גנב והוא משלם שלשה
לפי דהא אתו סהדי דטבח ומכר: הני מילי. דלא הוויא עדות: היכא דאמרי לא ידעינן באיזו יום
באיזו שעה. דליכא
למימר דלהכי צדי דמסתפו דלא ליתו סהדי דלזמניהו והלא צאותה שעה עמנו הייתם ועדים
שקרנייהם הם: אבל הכא. דהא
דלין אתה יכול להזימה היינו משום דקושטא קא מסהדי מכל שכן דעדותן עדות דסיועי קא
מסייעי להו הלכך הך ראשונים
שהזומן משלמיהם צצילו כפל והוא משלם שלשה לתשלומי חמשה דפר ושנים לאיל
לעדות שאי אתה יכול להזימה
מחמת ציעתותא דקמאי אודי והודאה דטביחה פטור עצמו מכלום הוה: פשלומי כפל.
אמר סומכוס צבי האי גונא דקמאי
משלמין כפל דמשמע קרן וכפל ואמאי
כיון דקא מודי ואמר גנבתי איהו קרן
קא צבי לשלומי דצשלמא קנסא דכפל
הו קא צבי לאפסודי צעדות שקר
דידהו דאמאי לא עמד דזין ואיכא
למימר דמודה ומיפטור אלא קרן הוא
מחוייב וקאי ולא מפסדי ליה מידי:
משלם

- א) [סנהדרין מא: עה.],
- ב) [מסיע לכו כ"ל],
- ג) [רש"י, ד' כס"א: ז]
- ד) [רש"י, ד' כס"א: ז]
- ה) [ר"ה ראה].

הגהות הב"ח

(א) גב' על פי עצמו דלא
מחייב כ"ל ומיבת הוא
מנחק: (ב) שם יתני גנבתי
כ"ל ומיבת או מנחק:
(ג) שם טעמא דאמר
גנבתי דחייב עצמו בקרן
הוא דפטור: (ד) רש"י
היכא דגניבה מחמת עצמו
הוא:

מוסף רש"י

וכל עדות שאי אתה
יכול להזימה לא
היא עדות. דלמנחא
אמר (דברים יט) ודעו
השופטים היטב והנה עד
שקר העד וגו' ועשיתם לו
כאשר זמם לעשות וגו',
עדות שאינה יכול לקיים
זה מורה הומה היא עדות
ואי לא לא (פסחים יב.
וכע"ז סנהדרין מא.)